

עת"א 14704/09/22 - מוחמד ח'אלדי נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 14704-09-22 ח'אלדי(אסיר) נ' מדינת ישראל

בפני	כבוד השופט יחיאל ליפשיץ
העותר	מוחמד ח'אלדי (אסיר)
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל

פסק דין

1. העותר יליד 1990 ובמקור התגורר ביישוב איבטין. הוא מרצה מאסר לתקופה של 36 חודשי מאסר שנגזרה עליו ביום 23.5.21 בת"פ (מחוזי חיפה) 42753-08-20, וזאת לאחר שהיה מעורב באירוע אלים שפרץ בין משפחתו המורחבת לבין משפחה אחרת ביישוב לעיל ביום 17.7.20. העותר ואחרים התאספו סמוך לבית המשפחה האחרת, וחלקו היה נשיאת והובלת אקדח וירי באמצעותו וכן חבלה בכוונה מחמירה בחלופה של ניסיון פגיעה.

2. מדובר בסבב שני במסגרתו עניינו של העותר מובא לפנינו.

3. הפעם הראשונה היתה ביום 16.3.22 (עת"א 9321-03-22), אז נדונה החלטת וועדת השחרורים מיום 1.3.22 בראשות סגן הנשיא בדימוס יעקב וגנר. הועדה קבעה כי העותר לא היה ראוי לשחרור מוקדם נוכח מידעים שהצביעו, על פני הדברים, על מעורבותו בסכסוך לעיל. לכן נקבע כי נשקפת מסוכנות מצד העותר במידה וישוחרר. בנוסף, נקבע כי **"האסיר עצמו לא השלים את הטיפול במסגרת מאסרו בכך שנפלט ממסגרת הטיפול בכלא חרמון (גם אם הדבר היה ממניעים לא סוציאליים), ובכך מסוכנותו לא פחתה..."**. הועדה אף קבעה כי תכנית השיקום שהוצגה על ידי רש"א אינה מפחיתה את המסוכנות הנשקפת מהעותר.

בהחלטה משלימה שנתנה הוועדה באותו מועד, צוין כך:

"בזיקה להחלטה שניתנה בפרוטוקול הדיון היום על דעת חברי הוועדה, מוסכם כי ככל שהאסיר יעבור טיפול משמעותי במסגרת מאסרו הוא יוכל להגיש בקשה חדשה לשחרור מוקדם גם בטרם עבור המועד החוקי. החלטה זו מהווה חלק בלתי נפרד מההחלטה שניתנה היום כאמור." (להלן: ההחלטה המשלימה; ההדגשות אינן במקור).

4. על החלטת הוועדה לעיל שלא לשחררו הגיש העותר את עתירתו הקודמת. הדיון בעתירה התקיים ביום 16.3.22 עמוד 1

ולאחר שהערנו את הערותינו וכן הפנינו לכך כי הוא לא השלים את ההליך הטיפולי, הוא הסכים למחוק את העתירה. ללא קשר ישיר למחיקת הערר, ציינו בהחלטתנו כך: **"עיון במידעים מעלה כי הסתמכות הועדה על המידעים היתה לא מדויקת, שכן המידעים אינם מבססים מסוכנות ישירה מצד העותר"**. (ההדגשה לא במקור).

5. ביום 28.6.22 הגיש העותר, באמצעות באי כוחו, בקשה לעיון חוזר בהחלטת הועדה הראשונה, בהתאם להחלטה המשלימה לעיל של הועדה מיום 1.3.22. הדבר היה לאחר שהעותר השלים את ההליך הטיפולי בעבירות נשק. ביום 26.7.22 ניתנה בנדון ההחלטה הבאה על ידי הועדה בראשות סגן הנשיא בדימוס יעקב וגנר:

...."

לאחר ששקלנו את טענות הצדדים ולאחר שעיינו בהחלטת הועדה מיום 01.03.2022, וכן בהחלטת בית המשפט המחוזי, בעתירה הנזכרת לעיל ובשים לב לכך כי האסיר שולב בחודש מאי 2022, בקבוצת עוברי חוק בתחום הנשק והוגשה בעניינו תכנית שיקום של רש"א מיום 12.07.2022, בעקבות הטיפול שעבר במסגרת מאסרו אנו סבורים שיש בכך משום שינוי נסיבות שהיוו בסיס להחלטת הועדה הקודמת ועל כן יש מקום לקיים דיון חוזר בעניינו.." (ההדגשה אינה במקור)

6. ביום 6.9.22 נדונה בקשת העותר לעיון חוזר. הועדה, הפעם בראשות השופט בדימוס מרדכי ארגמן, עמדה על נתוני העותר שיוצגו בהמשך וקבעה כי שחרורו המוקדם עלול לסכן את שלום הציבור, בהפנותה לכך שאין זה מאסרו הראשון ובעבר כבר זכה לשחרור מוקדם. עוד הפנתה הועדה למידע החסוי שהוצג על ידי משטרת ישראל ומצביע על מסוכנותו; וכן לחומרת המעשים בגינם הועמד לדין ובפרט העובדה שאחז בנשק במהלך אירוע אלים ואף עשה בו שימוש. הועדה לא התעלמה מהדרך הטיפולית אותה עבר העותר אך ציינה כי מסוכנותו בעינה עומדת.

7. נפנה כעת ונסקור בקצרה את עיקר נתוני העותר. כאמור לעיל, מדובר בליד 1990. העותר נשוי ואב ל 3 ילדים. זה מאסרו השלישי, כאשר מאסרו הקודם היה בשנת 2011 אז נדון ל 39 חודשי מאסר בגין הרשעתו בעבירת שוד; ובשנת 2010 נדון ל 18 חודשי מאסר בגין הרשעתו בעבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה ועבירות נלוות אחרות.

כעולה ממסמכי שב"ס, את מאסרו הנוכחי הוא החל בבית מעצר קישון בחודש 8/20 שם הועסק כעצור חוליה משך כ 10 חודשים וביצע את תפקידו בצורה חיובית ואחראית; לאחר מכן הועבר לכלא חרמון שם שהה כ 5 חודשים ואף מוין למחלקה טיפולית אך הוצא משם בשל סיבות שאינן קשורות אליו. מאז חודש 11/2021 הוא שוהה בבית סוהר קישון ומתפקד כאסיר תומך לעצורי השגחה. העותר היה בקשר עם גורמי הרווחה ומסר להם כי הוא ביצע את העבירות בהן הורשע מתוך חשש לחייו ולחיי משפחתו. הוא הוסיף שכיום הוא מבין שפעל באימפולסיביות ובחוסר שיקול דעת. העותר שולב במספר מסגרות טיפוליות שהעיקרית בהן היתה בתחום האלימות ועבריינות נשק. הוא השלים את ההליך הטיפולי במסגרת זו ותואר על ידי גורמי הטיפול כמי שנטל בה חלק באופן כן ופתוח, שיתף במחירים האישיים והמשפחתיים בעקבות מעשיו, הביע חרטה על מעשיו ורצון לשינוי חייו. צוין ש"ניכר שהאסיר נתרם מההליך הקבוצתי".

מאז חודש 11/21 מתפקד העותר כאסיר תומך לעצורי השגחה בבית המעצר קישון. בתפקיד זה הוא תומך בעצורים מושגחים שנמצאים במצוקה נפשית ובעלי פוטנציאל אובדני. תפקידו תואר כמשביע רצון, רציני ואחראי.

בסיכום התייחסות גורמי הטיפול נכתב כך: "**נראה כי יש באפשרותו לנהל אורח חיים יציב ומיטיב וזאת לצד ליווי וטיפול מטעם רש"א**". להמלצה זו הצטרף מפקד בית הסוהר.

8. רש"א הגישה תכנית שיקום לגבי העותר. צוין כי לאחר האירוע האלים בגינו נשפט, עברה משפחתו הגרעינית להתגורר אצל קרובי משפחה בעכו, לשם הומלץ כי גם העורר יעבור במידה ובקשתו תתקבל. בנוסף, נקבעו תנאי תכנית שיקום הכוללים, בין היתר, טיפול פרטני וקבוצתי, תעסוקה, מעצר בית לילי, ועוד.

9. באי כוח העותר טענו שיש לקבל את העתירה, בהפנותם לעיקר הנימוקים שלהלן: ראשית, נטען כי שגתה הועדה בכך שהסתמכה על מידע מודיעיני בעוד שזה אינו מייחס מסוכנות מהעותר עצמו; שנית, נטען שהסכסוך העקוב מדם בין חמולת העורר לבין החמולה האחרת הגיעה לפתרון, ולו חלקי (הודנה), החמולה של העורר ממילא עזבה את איבטין לכפר חואלד, ובכל מקרה בכוונת העותר לחבור אל משפחתו הגרעינית המתגוררת מזה זמן בעכו לשם עברה לאחר האירוע האלים; שלישית, העותר סיים בהצלחה את ההליך הטיפולי שכלל התמקדות בנושע אלימות ונשק. באי כוח העותר הפנו להתרשמות גורמי הטיפול מהעותר שהיתה חיובית; רביעית, התנהגות העותר בתקופת מאסרו היתה מיטבית, לא רק שאין לחובתו כל הפרת משמעת אלא שבשנה האחרונה הוא תיפקד כאסיר תומך לשביעות רצון הממונים עליו; חמישית, הגם שהעותר לא "הסתמך" על החלטות הועדה הקודמת, לא ניתן להתעלם מהפתח שניתן לו בהחלטות הועדה מיום 16.3.22 ו 26.7.22. לו סברה הועדה שלא יהיה משקל להליך טיפולי מוצלח, אזי מלכתחילה לא היה מקום לאפשר לו עיון חוזר; שישית, נטען כי החלטת הועדה נתנה משקל יתר למעשים בגינם הורשע, ובפועל לא נתנה כל משקל להליך אותו עבר במסגרת המאסר; שביעית, נטען שהאלימות בחברה בכלל ובמגזר הערבי בפרט אינה יכולה להביא למצב, כפי שלשיטת העורר נקבע דה-פקטו, כי מי שהורשע בעבירות נשק לא ישוחרר. המסר צריך להיות הפוך ולפיו מי שמוכיח שערך שינוי בתפיסותיו ובהתנהגותו, צריך לקבל הכרה בדמות שחרור על תנאי ובלבד שעמד ביתר התנאים; שמינית, באי כוח העותר הפנו לכך כי חלק ניכר מה"שליש" כבר חלף ולכן תקופת השחרור על תנאי תהיה ממילא מדודה באופן יחסי. זאת ועוד, נטען כי באם יאושר השחרור על תנאי העותר יהיה נתון במסגרת מפקחת ומכילה עד תום תקופת המאסר (8/2023), בעוד שאם לא יזכה לשחרור שכזה אזי יש להניח כי ישוחרר בשחרור מנהלי כבר בחודש 3/2023.

10. מנגד, טענה המשיבה כי החלטת הועדה נכונה, ולכל הפחות מדובר בהחלטה סבירה שאין להתערב בה. המעשים עליהם נותן העותר את הדין הם חמורים, מצביעים באופן אינהרנטי על המסוכנות הנשקפת ממנו, והגם שהם אינם מונעים מבחינה עקרונית שחרור מוקדם על תנאי, הם מצביים בפניו רף גבוה שהוא לא עמד בו. זאת ועוד, המשיבה הפנתה לכך שבמאסר הקודם זכה העותר לשחרור מוקדם, ולכן נתון זה מעלה את הרף לעיל אף יותר. לגבי ההליך הטיפולי-שיקומי אותו עבר העותר, נטען כי חרף סיומו, קשה לומר שמדובר בהליך ארוך ומשמעותי שמאפשר קביעה שמסוכנותו פחתה במידה של ממש. לשם כך, יש להמתין עוד תקופה משמעותית בכדי לבחון את השפעות ההליך.

11. לאחר ששקלנו את כלל הנתונים ואת טיעוני הצדדים ומבלי להתעלם מהחומרה היתרה של עבירות נשק, הגענו

למסקנה כי בנסיבות הקונקרטיות של העותר יש לקבל את העתירה; וזאת משום שהועדה נתנה משקל יתר לחלק מהנתונים; ומנגד, נתנה משקל חסר לנתונים אחרים.

אין חולק ששחרור מוקדם, וליתר דיוק - שחרור בתנאים, אינו זכות מוקנית והנטל בנדון הוא על האסיר (רע"ב 87/17 מסארווה נ' שרות בתי הסוהר (10.1.17); רע"ב 5321/17 אוהב ציון נ' היועץ המשפטי לממשלה (6.11.17)). עם זאת, נתוני המקרה שלפנינו מעלים כי העותר הרים נטל זה.

בעניינו, דומה שלא היתה מחלוקת שהעותר "ראוי לשחרור" (ס' 3 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, תשס"א-2001) - מדובר במי שתפקד כאסיר תומך של עצורים; נעדר עבר משמעותי, וזכה לחוות דעת חיוביות מגורמי שב"ס.

עיקר המחלוקת היא, כאמור, האם שחרור העותר יסכן את שלום הציבור (ס' 3 לעיל). אין חולק כי מעשיו של העותר עליהם הוא נותן את הדין חמורים. מדובר במי שביצע מעשי אלימות כשהוא עושה שימוש שלא כדין בנשק. צודקת המשיבה כי מעשים אלה מציבים בפני העותר רף גבוה, והדברים מתחזקים נוכח עברו הפלילי מהשנים 2010 ו 2011 והעובדה שכבר זכה לשחרור מוקדם במאסר הקודם.

ואולם, נזכור כי חרף החומרה היתרה שבביצוע עבירות נשק באופן כללי ובמיוחד בתקופה הנוכחית, חומרת העבירה היא רק אינדיקציה למסוכנות עתידית. הדין אינו קובע כלל מוחלט ולפיו מי שהורשע בעבירות נשק לא ישוחרר (ור' בהקשר זה האמור ברע"ב 10844/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (1.2.09)). אמנם, בהחלטות ועדות שחרורים כמו גם בענישה ניתן לשנות מעת לעת את נקודת האיזון נוכח התגברות עבירות מסוימות (בעניינו, עבירות נשק) והשפעותיהן הרעות, אך לא ניתן לבטל את הנסיבות הקונקרטיות של האסיר העומד לפני הועדה, ושאלת המסוכנות צריכה להתמקד בסיכון הקונקרטי שהאסיר שעניינו נדון ישוב לפעילות עבריינית (ור' בעניין זה האמור ברע"ב 1981/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (13.7.22)).

כפי שכבר צוין, התנהגותו של העותר בתקופת מאסרו היתה תקינה וחיובית. העובדה כי העותר מתפקד כאסיר תומך משליכה לטעמנו לא רק על התנאי של "ראוי לשחרור", אלא יש בה כדי לשמש אינדיקציה למידת מסוכנות מופחתת הנשקפת ממנו. לעמדתנו, קיימת חשיבות בכך שוועדת השחרורים תייחס משקל של ממש לאסיר המתפקד לאורך זמן כאסיר תומך לעצורי השגחה. אסיר תומך, ככלל, מקריב מנוחותו ולאורך זמן למען אסירים המצויים במצוקות נפשיות ואחרות. נעיר בהקשר זה כי לאחרונה ערך מותב זה ביקור בשב"ס במסגרתו עמדנו על חשיבות תפקיד האסיר התומך, על דרישות התפקיד והקריטריונים הנדרשים לשם כך ועל מערך הפיקוח הטיפול והמעקב אחר אסירים תומכים. מדובר בתפקיד התנדבותי שלא רבים יכולים לעמוד בו. אין להסיק מכך שכל אסיר תומך יזכה לשחרור מוקדם. דרישות החוק שצוינו לעיל הן אבני היסוד בעניינו, אך בהחלט ניתן לומר שאסיר תומך יכול לצפות ל"נקודות זכות" בזכות תפקידו זה.

זאת ועוד, אנו סבורים שיש לתת משקל לגורמים המקצועיים שליוו את העותר בתקופת מאסרו. מדובר באנשי מקצוע, חלקם גורמי טיפול (עו"ס, מדריך הסדנא הטיפולית, וכו') וחלקם גורמי שב"ס "רגילים" (מפקד אגף, מפקד בית הכלא). אלה גם אלה ליוו את העותר בחיי היום יום, והגם שעמדתם אינה סוף פסוק ואינה מחייבת את הוועדה או אותנו, יש ליתן

לה את המשקל הראוי בהיותה מבוססת על היכרות מעמיקה וממושכת עם העותר. כפי שצוין לעיל, גורמי שב"ס סברו כי העותר עבר דרך חיובית, הם התרשמו ממנו לטובה, סברו כי התנהגותו ודבריו היו כנים וכן העריכו כי יוכל לשנות את אורח חייו לצד ליווי וטיפול מצד רש"א.

בהקשר לרש"א, גורמי רש"א המליצו על תכנית טיפולית הכוללת הרחקה משמעותית מהסביבה ממנה הגיע העותר, לצד פיקוח והמשך טיפול. אנו סבורים כי הרחקתו של העותר מסביבת מגוריו הישנה, בתוספת איסור על כניסה ליישוב איבטין במסגרת תנאי שחרורו, יש בה כדי להפחית את מסוכנות העותר.

עוד יש לזכור כי "השליש" בנקודת הזמן הנוכחית מהווה רק חלק מתקופת התנאי המקורית, וגם לכך יש משמעות. זאת ועוד, שחרור העותר כיום בתנאים יאריך בפועל את התקופה בה הוא יהיה בתנאים מגבילים ומפקחים, גם אם הוא יהיה מחוץ לכותלי בית הסוהר (ור' בעניין זה האמור ברע"ב 8018/19 פלוני נ' בית המשפט המחוזי מרכז, פסקה 45 לחוות דעתו של כב' השופט סולברג (3.12.20)).

לא נעלם מעינינו החומר המודיעיני אליו הפנתה הוועדה. מדובר באותן ידיעות אליהן התייחסנו בהחלטתנו מיום 16.3.22. אותן ידיעות לא ייחסו מסוכנות קונקרטית מצד העותר אלא הצביעו על מסוכנות כללית הנובעת מהשתייכותו המשפחתית. מאז חלפה למעלה מחצי שנה ולא הצטרפו לחוות הדעת מידעים נוספים. כמו כן ראוי היה לטעמנו לעדכן את חוות הדעת ולהתייחס לחלוף הזמן וכן לעותר עצמו, כמו גם לכך שרעייתו וילדיה העתיקו את מקום מגוריהם והוא עתיד להצטרף אליהם. משכך, משקל אותן ידיעות שכבר חיוונו עמדתנו ביחס אליהן, אינו יכול להיות משמעותי.

עוד נפנה לכך כי כבר בהחלטת הוועדה מיום 1.3.22, ובהמשך בהחלטת הוועדה מיום 26.7.22, הואר זרקור על ההליך הטיפולי הנוגע לעבירות נשק ונקבע כי יש בכך כדי להוות שינוי נסיבות המצדיק עיון חוזר. אכן, הוועדה בהרכבה הקודם לא הבטיחה דבר, אך לא ניתן להתעלם מהציפייה הלגיטימית מצד העותר כי באם ישלים את ההליך הטיפולי, יהיה לכך לכל הפחות משקל. אנו סבורים כי יש ליתן משקל גם להחלטות אלה ולאינטרס הציפייה שפיתח העותר במהלך התקופה.

נוכח האמור לעיל, אנו סבורים כי הוועדה לא נתנה את המשקל הנדרש למכלול השיקולים העומדים לזכותו של העותר; ומאידך, נתנה משקל יתר לנסיבות ביצוע העבירה בעת קביעת מסוכנותו.

12. סוף דבר, העתירה מתקבלת והעותר ישוחרר לא לפני יום 29.9.22 ולא לאחר יום 6.10.22 בתנאים הנקובים בחוק וכן בתוכנית השיקום בקהילה מיום 12.7.22:

1. האסיר יקיים את כל תנאי השחרור המפורטים בחוק ובפנקס השחרורים.
2. האסיר יתייצב במשטרה אחת לשבועיים (בשבוע הראשון והשלישי כל חודש).

3. האסיר יקיים אחר כל התנאים שנקבעו בתכנית השיקום של רש"א מיום 12.7.22 ככתבם וכלשונם ולתקופה של עד לתום תקופת המאסר המלאה, תחת איזוק אלקטרוני.
4. בנוסף, אנו קובעים כי יאסר על העותר להיכנס לתחומי הכפר איבטין עד תום תקופת התנאי.
5. ייקבע על ידי הועדה מועד לביקורת. במועד זה יציג האסיר את פנקס האסיר ותלושי המשכורת.
6. לקראת התייצבות האסיר לביקורת, רש"א תציג לוועדה דיווח מקיף ומפורט אודות האסיר. הדו"ח יוגש למזכירות הוועדה עד שלושה שבועות עובר למועד דיון הביקורת האמור. המזכירות תעביר העתק מהחלטה זו לרש"א.
7. האסיר מוזהר שאם יפר תנאי מתנאי השחרור, עלול הוא למצוא עצמו בפני בקשה להפקעת שחרורו המוקדם. מובהר לאסיר כי אין לשנות תנאי מתנאי השחרור ללא אישור וועדת השחרורים.
8. שחרור האסיר מותנה במילוי ועמידה בכלל הטפסים הנדרשים לשם הפיקוח האלקטרוני.
9. מוצא בזאת צו עיכוב יציאה מן הארץ עד לתום תקופת התנאי לפי ס' 13 (ד) (4) לחוק.

13. המזכירות תשלח פסק הדין לוועדה השחרורים; ולרש"א.

החומר שהוגש לעיונו הוחזר לידי ב"כ המשיבה

ניתן היום, ג' תשרי תשפ"ג, 28 ספטמבר 2022, בנוכחות הצדדים.

ש. מנדלבום, שופט

ג. ציגלר, שופטת

י. ליפשיץ, שופט
[אב"ד]